

مروری بر مهمترین مطالبات زنان از مجلس دهم از نگاه کارشناسان و آمار

سایت
پژوهش
خبری
معاونت
خبر
صدا و سیما

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

– گروه تلگرام پژوهش خبری صداوسیما <https://telegram.me/pajooeshkhabar>

۱.....	نکات برجسته.....	☐
۲.....	پیشگفتار.....	☐
۲.....	مقدمه.....	☐
۲.....	مهمترین مسائل حوزه زنان از نگاه کارشناسان و مسئولان.....	☐
۳.....	مهمترین مطالبات زنان از مجلس دهم.....	☐
۷.....	کلام آخر.....	☐

مهمترین مسائل حوزه زنان از نگاه کارشناسان و مسئولان

مهمترین مشکلات جامعه زنان، مسائل معیشتی، اقتصاد خانواده؛ اشتغال؛ بیمه زنان خانه دار، افزایش مرخصی زایمان، کاهش ساعت کاری زنان؛ قانون افزایش سلامت زنان و دختران ایران با تزریق بودجه لازم از طریق اختصاص بخشی از مالیات ارزش افزوده یا بخشی از درآمدهای حاصل از صادرات نفتی یا غیرنفتی یا قانون کاهش حق بیمه اختیاری زنان بالای ۱۸ سال که جبران این کاهش باید توسط دولت از محل درآمدهای مالیاتی و غیرنفتی تأمین شود. همچنین تقلیل ساعت کار، بازنشستگی پیش از موعد، افزایش ۳ سال به حد اکثر سن استخدام، ارتقا جایگاه مدیریتی بانوان و حمایت از زنان گارگر در جهت توازن مقررات قانون کار و قانون مدیریت و... نیز قابل طرح است.

شایان ذکر است سازمان ملل برای ۱۵ سال آینده برنامه توسعه پایدار بحث STG را مطرح کرده که دارای ۱۷ رویکرد است و یکی از آنها ارزش کار خانگی زنان و تاثیر آن در درآمد ناخالص ملی کشور است.^۱

مهمترین مطالبات زنان از مجلس دهم

تدوین نهایی سند امنیت ملی زنان، کودکان و خانواده؛ تدوین سند جامع توسعه امور زنان و خانواده؛ قانون بیمه زنان خانه دار (شاغل و غیرشاغل)؛ تصویب قوانین مربوط به زنان سرپرست خانوار از جمله: قوانین حمایتی از زنان در جهت تسهیل اشتغال و کارآفرینی زنان با ملاحظه نقش های خانوادگی آنها؛ لایحه منع و مقابله با خشونت علیه زنان؛ تشکیل صندوق حمایت از خانواده؛ طرح ارزش گذاری کار خانگی زنان؛ قانون افزایش سلامت زنان و دختران ایران؛ رفع ابهامات و خلاهای قانونی در حوزه قوانین مربوط به طلاق، تابعیت و حضانت فرزندان حاصل از ازدواج خارجی و هزینه زندگی پس از طلاق و حضانت فرزندان؛ برطرف کردن مشکل کمبود منابع مالی و نبود یکپارچگی میان دستگاهها برای اجرایی شدن قوانین موجود در حوزه زنان و خانواده

گزارش سال ۲۰۱۴ مجمع اقتصاد جهانی نشان می دهد که ایران با کسب رتبه جهانی ۱۳۷ در بین ۱۴۲ کشور مورد بررسی، وضعیت مطلوبی در برابری جنسیتی در حوزه اشتغال ندارد. مسئله آسیبهای اجتماعی نیز به گفته کارشناسان به سمت زنانه شدن پیش می رود که لازم است توجه بیشتری به این عرصه از سوی قانونگذاران و مجریان صورت گیرد.

مسائل مربوط به زنان خود سرپرست و بدسرپرست با توجه به آمار فزاینده اعتیاد و طلاق در جامعه از اهمیت خاصی برخوردار است. همچنین آسیب ها و مسائلی که گریبانگیر زنان در محیط های کاری غیر رسمی می شود لزوم ساماندهی و نظارت قانونی بر این محیط ها را افزایش میدهد.

□ پیشگفتار

حقیقت آن است که مطالبات زنان چیزی جدا از مطالبات کلی آحاد جامعه نیست. آنچه مربوط به حقوق شهروندی و حقوق مدنی می شود همان است که زن و مرد نمی شناسد و در واقع مطالبات خاص انسانی است. اشتغال، تحصیل، مسکن، بهداشت و درمان، ازدواج و حقوق برابر در مقابل کار یکسان و حفظ و گرامیداشت کرامت انسانی و عزت نفس زنان و نگاه انسانی به آنها ... اما متأسفانه با وجود تلاش های زیادی که در سال های اخیر برای ارتقای شخصیت فردی و جایگاه اجتماعی زنان در نظام جمهوری اسلامی صورت گرفته است، هنوز زنان کشور ما به جایگاه مطلوبی که در خور آنان است دست نیافته اند و هویت انسانی آنان چنان که باید به رسمیت شناخته نشده است.

آنچه مطالبات زنان را خاص و ویژه می کند مسائل خاص مبتلابه زنان و دختران است که نه فقط به عنوان یک موجود انسانی بلکه به عنوان صفات و ویژگیهای خاص جنسیتی شان با آن درگیر هستند. ضروری ترین رویکرد در همه برنامه ریزی و سیاست گذارهای مرتبط با زنان باید توجه به صیانت و پاسداری از هویت انسانی زنان کشورمان و با رویکرد خانواده محور باشد. زیرا جامعه ما به لحاظ فرهنگی و حقوقی و اعتقادی جامعه ای خانواده محور است و در قانون اساسی کشور نیز تصریح شده است که تمام برنامه ریزی ها و سیاستگذاریها و قانونگذاریها باید با رویکرد خانواده محور باشد.

□ مقدمه

با آغاز به کار مجلس دهم، یکی از مواردی که اذهان کارشناسان را به خود اختصاص داده، اولویت ها و مسائل مهمی است که این مجلس لازم است در حوزه های مختلف در فرایندهای قانونگذاری و نظارتی خود دنبال کند. از آنجا که زنان نیمی از جامعه را تشکیل می دهند و با توجه به نقش موثری که در شئون مختلف فردی و اجتماعی و خانوادگی برای آنها متصور است و به قولی به عنوان نیمه تاثیرگذار جمعیت هر کشور موتور محرک توسعه ی بخش دیگر جامعه و در عین حال خود عامل توسعه اند، لازم است تا نیازها و مطالبات آنها در حوزه های قانونگذاری و نظارتی در بخش های مختلف زندگی اجتماعی خانوادگی و فردی آنها مورد توجه ویژه قرار گیرد چرا که سعادت و شقاوت جوامع به سعادت و شقاوت زنان پیوند خورده است. لذا سوال اینجاست که مهمترین مطالبات زنان از مجلس دهم چیست و نمایندگان منتخب مردم در این دوره چه مواردی را در حوزه زنان باید در اولویت قرار دهند؟

□ مهمترین مسائل حوزه زنان از نگاه کارشناسان و مسئولان

۱- شهیندخت مولوردی معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده:

مهمترین مشکلات جامعه زنان، مسائل معیشتی، اقتصاد خانواده و اشتغال است. توانمند سازی زنان جامعه اولویت برنامه هاست و دو گروه زنان سرپرست خانوار و دختران فارغ التحصیل دانشگاهها و مراکز آموزش عالی در اولویت قرار دارند. ۱

۲- فاطمه رهبر رئیس فراکسیون زنان مجلس نهم:

مسائلی که در حال حاضر جامعه زنان با آن درگیر است مسائلی مانند بیمه زنان خانه دار، افزایش مرخصی زایمان، کاهش ساعت کاری زنان و... است که نیاز است شرایط به گونه ای فراهم شود تا فشار مضاعف به زنان وارد نشود و حتی این فشار به حداقل کاهش یابد. انطباق کار بیرون از خانه با کار درون خانه زنان کاری است که باید از طریق قوانینی که نیاز است به تصویب برسد و در نهایت دغدغه های موجود در جامعه درک و برای آن برنامه ریزی شود. ۲

۳- سهیلا سجادی راد کارشناس ارشد حوزه زنان:

قانون افزایش سلامت زنان و دختران ایران با تزریق بودجه لازم از طریق اختصاص بخشی از مالیات ارزش افزوده یا بخشی از درآمدهای حاصل از صادرات نفتی یا غیرنفتی یا قانون کاهش حق بیمه اختیاری زنان بالای ۱۸ سال که جبران این کاهش باید توسط دولت از محل درآمدهای مالیاتی و غیرنفتی تأمین شود و... از جمله مواردی است که ضرورت پرداختن به آنها احساس می‌شود.^۱

۴- زهره ارزنی وکیل دادگستری و فعال حوزه زنان:

متأسفانه چون خانه‌داری شغل محسوب نمی‌شود در ازای کار سنگین خانه داری هیچ مزدی به زنان تعلق نمی‌گیرد. بیمه شدن زنان خانه دار می‌تواند به‌عنوان یک درآمد برایشان تلقی و موجب شود آنها بخصوص زنان سرپرست خانوار به دلیل مشکلات و هزینه‌های زندگی به سمت کارهای دیگر گرایش پیدا نکنند. حتی زنانی که به دلیل فوت همسر یا طلاق از او، تنها زندگی می‌کنند اجرت المثل جوابگوی هزینه‌های آنها نیست و بیمه می‌تواند در این حوزه کمک مؤثری به آنها بکند.^۲

سازمان ملل برای ۱۵ سال آینده برنامه توسعه پایدار بحث STG را مطرح کرده که دارای ۱۷ رویکرد است و یکی از آنها ارزش کار خانگی زنان و تاثیر آن در درآمد ناخالص ملی کشور است.^۳

همچنین تقلیل ساعت کار، بازنشستگی پیش از موعد، افزایش ۳ سال به حد اکثر سن استخدام، ارتقا جایگاه مدیریتی بانوان و حمایت از زنان گارگر در جهت توازن مقررات قانون کار و قانون مدیریت و... نیز قابل طرح است.

□ مهمترین مطالبات زنان از مجلس دهم

* تدوین نهایی سند امنیت ملی زنان، کودکان و خانواده

این سند در ماده ۲۲۷ برنامه پنجم توسعه تصویب و دولت موظف شد اقدامات لازم را در این زمینه انجام دهد و قرار بود در برنامه ششم توسعه پیش‌بینی‌های لازم در این خصوص انجام گیرد که تاکنون مقدمات آن پیش‌بینی نشده است.

* تدوین سند جامع توسعه امور زنان و خانواده

ماده ۲۳۰ که در برنامه پنجم توسعه تحت عنوان «تدوین سند جامع توسعه امور زنان و خانواده» گنجانده شده بود و ۱۴ برنامه کلیدی داشت جلسات متعددی با معاونت امور زنان و خانواده برگزار شد ولی محقق نشد.

* قانون بیمه زنان خانه دار (شاغل و غیرشاغل)

در سال ۹۲ قانونی تحت عنوان بیمه زنان خانه‌دار به تصویب رسید که در مرحله اول پابلوت آن ۱۰۰ میلیارد تومان برای بیمه ۲۰۰ هزار زن خانه‌دار در نظر گرفته شد ولی در جابه‌جایی دو دولت به دست فراموشی سپرده شد. در دولت جدید در لایحه بودجه ۹۳ این میزان اعتبار با ۸۵ درصد کاهش دیده شد

* تصویب قوانین مربوط به زنان سرپرست خانوار از جمله:

- اصلاح قانون کاهش ساعت کاری زنان شاغل سرپرست خانوار و افزایش مرخصی زایمان از ۶ ماه به ۹ ماه که عملاً برخوردارهای دوگانه در دستگاه‌های مختلف با آن می‌شود.

- قوانین و آیین‌نامه‌های لازم برای جلوگیری از قطع مستمری زنان بدون سرپرست مستمری بگير سازمان تأمین اجتماعی در صورت ازدواج مجدد آنها

- حمایت از زنان بی‌سرپرست یا بدسرپرست کارآفرین با دادن وام‌های قرض‌الحسنه با اقساط بلند مدت

۱- ایرنا، ۹۴/۷/۶

۲- ایرنا، ۹۴/۷/۶

۳- خبرگزاری شبستان، ۹۵/۳/۱۶

*قوانین حمایتی از زنان در جهت تسهیل اشتغال و کارآفرینی زنان با ملاحظه نقش های خانوادگی آنها

- کاهش ساعت کاری زنان دارای فرزند زیر ۷ سال برای کمک به تحکیم بنیان خانواده و همچنین تربیت فرزندان توسط والدین. در تصویب این قانون باید به گونه‌ای عمل شود که اولاً حق زنان ضایع نگردد و حق الزحمه آنها کاهش نیابد ثانیاً باید حقوق کارفرمایان هم لحاظ گردد تا از اجرای این قانون متضرر نشوند.

- قوانینی برای ایجاد مهدهای کودک در محیط کار یا افزایش حقوق برای مادرانی که فرزند بیشتری دارند.

- رعایت حق استخدام زنان و دختران در شرایطی برابر با مردان.

- قوانین مربوط به حمایت از زنان در مشاغل غیر رسمی (همچون دستفروشی در مترو و مشاغل خانگی، مشاغل زنان

روستایی و عشایری و کارگاه های کمتر از ده نفر و...)

*لایحه منع و مقابله با خشونت علیه زنان:

- قوانین ویژه برای حمایت از زن در برابر آزار همسر. (اگر مردی مرتکب آزار همسر شود؛ همان مجازاتی را می‌بیند که اگر

غریبه‌ای مرتکب چنین عملی شود، با وجود اینکه شوهران دسترسی بیشتری به همسران خود دارند، اما قوانین ویژه‌ای برای حمایت از زن در برابر آزار همسر نداریم.^۱

همچنین مواردی چون تشکیل صندوق حمایت از خانواده؛ طرح ارزش‌گذاری کار خانگی زنان؛ قانون افزایش سلامت زنان و دختران ایران؛ رفع ابهامات و خلاهای قانونی در حوزه قوانین مربوط به طلاق، تابعیت و حضانت فرزندان حاصل از ازدواج خارجی و هزینه زندگی پس از طلاق و حضانت فرزندان و برطرف کردن مشکل کمبود منابع مالی و نبود یکپارچگی میان دستگاه‌ها برای اجرایی شدن قوانین موجود در حوزه زنان و خانواده از سایر موارد است.

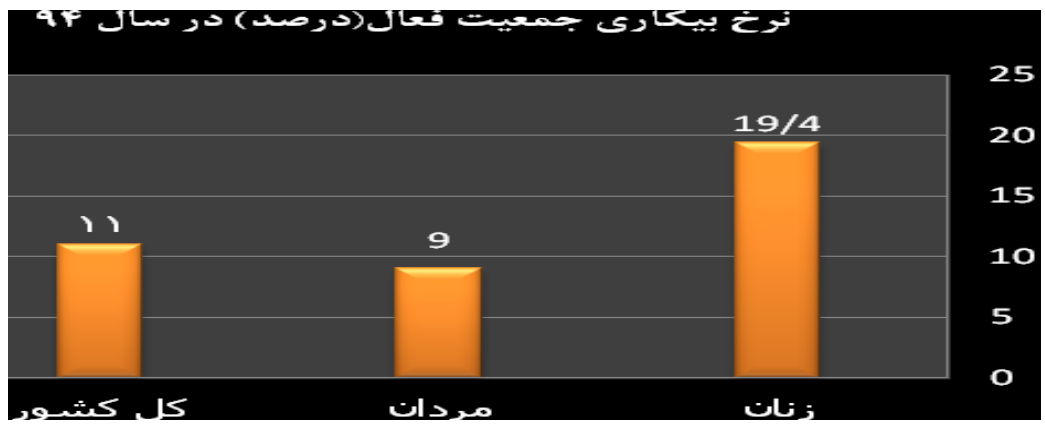
□ مهم‌ترین مسائل حوزه زنان از نگاه آمار

بیش از ۴۰ درصد زنان جوان در کشور بیکارند و زنان و جوانان بیشترین سهم را از معضل بیکاری در سطح جامعه دارند؛ درحالی‌که بر پایه آمار منتشرشده از سوی مرکز آمار ایران، نرخ بیکاری جمعیت فعال کشور ۱۱ درصد برآورد شده است، این رقم برای مردان حدود ۹ درصد و برای زنان ۱۹/۴ درصد است که گویای اختلاف بیش از دوبرابری بیکاری در زنان کشور نسبت به مردان است. این آمار به آن معناست که شانس زنان جویای کار در مقایسه با مردان برای رسیدن به شغل کمتر از نصف است. نرخ بیکاری زنان جوان بیش از دو برابر مردان جوان است؛ به‌طوری‌که در شاخص نرخ بیکاری جوانان، مردان ۱۹،۱ و زنان ۴۰،۲ درصد بیکاری را به نام خود ثبت کرده‌اند.^۲

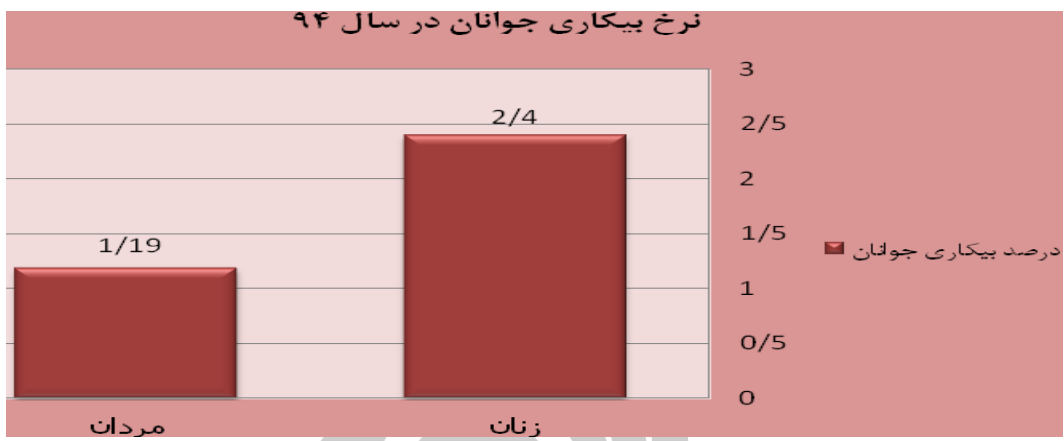
۱- بهشید ارفع نیا وکیل دادگستری، ایلنا، ۹۵/۳/۲

۲- نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۹۴، سایت مرکز آمار ایران

نرخ بیکاری جمعیت فعال

نرخ بیکاری زنان جوان در مقایسه با مردان جوانان در سال ۹۴

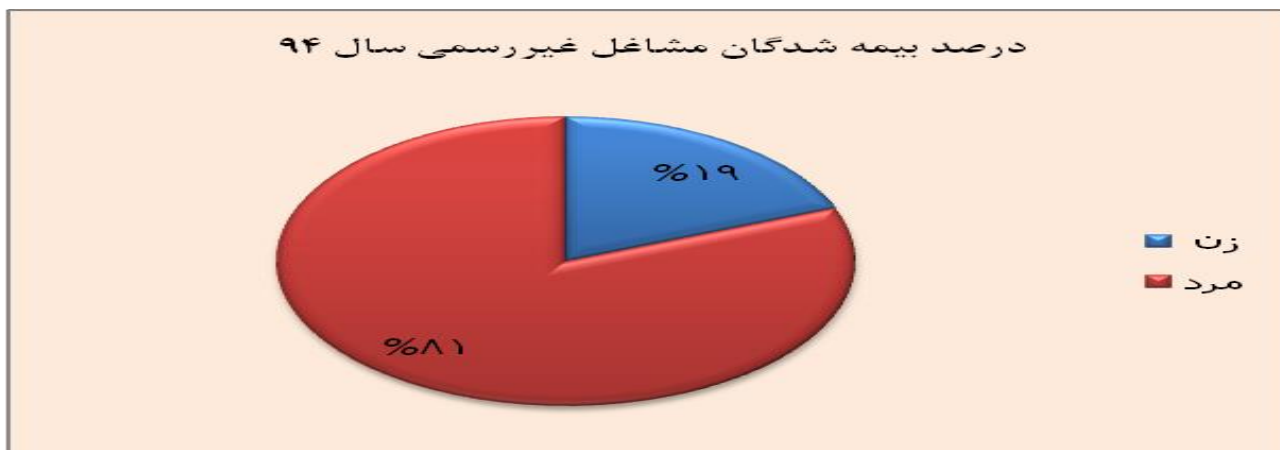
نرخ مشارکت اقتصادی زنان در کشور فقط ۱۳ درصد است و این رقم برای مردان بیش از ۶۳ درصد تخمین زده شده است. به گفته همین آمار و ارقام است که می‌شود فهمید شانس زن‌ها در کارایی تقریباً نصف مردان است.^۱

نرخ مشارکت اقتصادی زنان و مردان

آمارهای رسمی از وجود یک میلیون و ششصد هزار زنان سرپرست خانوار سخن می‌گویند. گرچه آمار واقعی به مراتب بیشتر از این رقم است زیرا اغلب آنان در مشاغل غیر رسمی و در کارگاههای کوچک و کمتر از ده نفر کار می‌کنند که هیچ‌گونه نظارت دولتی شامل آن نمی‌شود و اغلب در مناطق حاشیه‌ای ساکنند و غالباً سواد کافی و مهارت‌های لازم جهت جذب در بازار کار رسمی را ندارند و فرصت‌های شغلی مناسب برای زنان در مقایسه با مردان کمتر است. (هرچند در شهرهای بزرگ، در میان آنان افراد تحصیل کرده و بیکار که به ناچار به شغل‌های کاذب روی آورده‌اند نیز به وفور یافت می‌شود. طبق آمارهای رسمی میزان سواد آنها در مناطق روستائی ۶۲ درصد است که این میزان در مناطق شهرنشین به ۸۲ درصد می‌رسد.^۱

آمارها نشان می‌دهد ۸۱ درصد بیمه‌شدگان مشاغل غیر رسمی را مردان و تنها ۱۹ درصد را زنان تشکیل می‌دهند.^۲ درآمد بسیار کم، کار در محیط غیربهداشتی و نبود تجهیزات ایمنی حین کار، حاکم نبودن فرهنگ سالم در برخورد با اشتغال چنین زنانی و برخوردار نبودن از آموزش، تخصص و آشنایی با قانون، آنان را هرچه بیشتر در معرض اخراج و بیکاری قرار داده است.

گزارش سال ۲۰۱۴ مجمع اقتصاد جهانی نشان می‌دهد که ایران با کسب رتبه جهانی ۱۳۷ در بین ۱۴۲ کشور مورد بررسی، وضعیت مطلوبی در برابری جنسیتی در حوزه اشتغال ندارد.

در این بین مسئله آسیب‌های اجتماعی نیز به گفته کارشناسان به سمت زنانه شدن پیش می‌رود لزوم توجه بیشتر به این عرصه از سوی قانونگذاران و مجریان بیشتر احساس می‌شود به ویژه آن که بخش عمده‌ای از این آسیب‌ها به سبب ناکافی بودن حمایت‌های اجتماعی و قانونی از زنان است مثلاً ما از زنان کارتن‌خواب آمار رسمی نداریم، اما آمار غیررسمی می‌گوید؛ یک‌سوم ۱۵ هزار کارتن‌خواب تهران را زنان تشکیل می‌دهند. همچنین ۱۰ درصد معتادان از زنان و ۱۲ درصد مبتلایان به ایدز بانوان هستند.^۳

در کنار این موارد مسائل مربوط به زنان خود سرپرست و بدسرپرست با توجه به آمار فزاینده اعتیاد و طلاق^۴ در جامعه نیز از اهمیت خاصی برخوردار است. همچنین آسیب‌ها و مسائلی که گریبانگیر زنان در محیط‌های کاری غیر رسمی می‌شود نیز لزوم ساماندهی و نظارت قانونی بر این محیط‌ها را افزایش می‌دهد.

۱ روزنامه شرق، ۱۳۹۵/۱۱/۲۹

۲ مشاور وزیر کار، خبرگزاری مهر، ۹۴/۲/۲

۳ مولوردی معاون امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، فارس، ۹۴/۷/۲۱

۴ مدیرکل دفتر امور آسیب دیدگان اجتماعی سازمان بهزیستی از ثبت ۱۹ طلاق در هر ساعت در کشور خبر داد/ ایسنا، ۹۵/۲/۲۶

□ کلام آخر

پرداختن به مطالبات زنان در واقع پرداختن به مطالبات جامعه است. حضور فعال زنان در اجتماع و عرصه فعالیت اقتصادی لازمه توسعه و پیشرفت جوامع کنونی است و این مهم جز با حفظ جایگاه زن در خانواده و توجه به مسئولیتها و حقوق او به کمال نمی رسد. بنابراین حمایت از زنان به نفع مردان، جوانان و جامعه است و لذا وضع هرگونه قانون در حمایت از زنان و رفع مشکلات آنان باید با حفظ کرامت انسانی بانوان و رویکرد به خانواده و در راستای تحکیم بنیاد خانواده صورت گیرد. نگاهی به طرح ها و لوایح نیمه تمام و به سامان نرسیده در دولت و مجلس نشان می دهد مسئولان قانونگذاری و اجرایی کشور گرچه تلاشهایی در جهت تامین مطالبات زنان انجام داده اند اما بعضا به دلایل وجود ناهماهنگی ها و نبود اجماع بر سر نحوه تامین منابع و اعتبارات لازم برای این طرح ها عمدتا نیمه کاره رها شده و یا در هنگام اجرا با شکست مواجه شده است. حال آن که هزینه کردن در این حوزه و تامین اعتبار برای طرح های مصوب حوزه زنان در واقع سرمایه گذاری برای توسعه و تعالی جامعه است. بنابراین اولویت دادن به مسائل زنان در واقع اولویت دادن به سعادت نسلهای حال و آینده است.

